

Handläggare
Linda Hillberg
Telefon: 08-50814969**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2025-09-25

Skrivelse gällande handlingsplan om förskolans effekter

Svar på skrivelse från (SD)

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Emelie Wassermann och Simon Wiklund Lyons, båda (SD), har inkommit med en skrivelse. Skrivelsen tar upp frågor kring stadsdelsförvaltningens arbete att främja närvaro i förskolan och arbetsdokumentet "Handlingsplan främja närvaro i förskolan". Frågorna handlar bland annat om vilka nordiska studier som ligger till grund för innehållet i handlingsplanen.

Stadsdelsförvaltningen har tagit fram en handlingsplan i syfte att främja närvaro i förskolan. Handlingsplanen är ett arbetsdokument för pedagoger i förskolorna. Innehållet i handlingsplanen kommer från Folkhälsomyndighetens rapport "Förskolans påverkan på barns hälsa – en genomgång av den vetenskapliga litteraturen", som har inkluderat flertalet nordiska studier i rapporten.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Emelie Wasserman och Simon Wiklund Lyons, båda (SD) har inkommit med en skrivelse vid stadsdelsnämndens sammanträde den 22 maj 2025. Skrivelsen tar upp frågor om stadsdelsförvaltningens arbete för att främja närvaro i förskolan och arbetsdokumentet "Handlingsplan främja närvaro i förskolan".

Ärendet

Skribenterna beskriver att de har tagit del av kvalitetsgranskning av arbetet för att fler barn ska delta i utbildningen i förskolan, där det anges att barn som gått i förskola har färre psykiska problem, färre infektioner, högre utbildningsnivå och högre inkomster i vuxen ålder. Skribenterna saknar källhänvisning och precisering om det rör sig om statistiska samband eller orsakssamband. Skrivelsen innehåller följande frågor:

1. Vilka nordiska studier som visar kausalitet stödjer påståendet att barn som gått i förskola har färre psykiska problem, färre infektioner, högre utbildningsnivå och högre inkomster i vuxen ålder?
2. Framgår det i dessa studier huruvida eventuella resultat bygger på korrelation eller kausalitet?
3. Är högre inkomst alltid att betrakta som något positivt, eller anser förvaltningen att detta behöver nyanteras i ett sammanhang där personens hela livssituation vägs in?
4. Anser förvaltningen att effekten av förskola är likvärdig för barn födda i Sverige och nyanlända barn med annan språklig eller kulturell bakgrund?
5. Finns det en risk att vissa vårdnadshavare avstår från att skriva in sina barn i förskolan på grund av oro för att frånvaro kan komma att leda till en orosanmälan?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Avdelning förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen har tagit fram en handlingsplan i syfte att främja närvaro i förskolan. Handlingsplanen har tagits fram som en del av arbetet utifrån Skolinspektionens kvalitetsgranskning av stadsdelsförvaltningen. Skolinspektionen bedömde att stadsdelsförvaltningen behöver utveckla arbetet med att främja närvaro i förskolan. Handlingsplanen är ett internt arbetsdokument som riktar sig till pedagoger på stadsdelsförvaltningens kommunala förskolor. Arbetet med närvaro i förskolan och handlingsplanen bygger bland annat på Sveriges Kommuner och regioners rapport "Öppna jämförelser 2024 – närvaro i förskola".

1. Vilka nordiska studier som visar kausalitet stödjer påståendet att barn som gått i förskola har färre psykiska problem, färre infektioner, högre utbildningsnivå och högre inkomster i vuxen ålder?

Handlingsplanen hänvisar till Folkhälsomyndighetens rapport "Förskolans påverkan på barns hälsa – en genomgång av den vetenskapliga litteraturen". I denna rapport (bifogad) finns en tabell med inkluderande studier av förskolans effekter på barns hälsa och utveckling samt på barnens utbildning och inkomst i vuxen ålder. Nedan är ett utdrag från den tabellen.

Tabell 1. Inkluderade studier i rapporten "Förskolans påverkan på barns hälsa – en genomgång av den vetenskapliga litteraturen" som stödjer att barn som gått i förskola har färre psykiska problem, färre infektioner, högre utbildningsnivå och högre inkomster i vuxen ålder.

Referens	Land och antal barn (N)	Utformning av studien. Effekter av förskola på barnen under uppväxten eller senare i vuxen ålder.
Gupta, 2010 [17]	Danmark, N = 3 560	Studien följde barn som 1999 lottades till antingen förskola eller familjedaghem. Vid 7 års ålder bedömdes deras psykiska hälsa med frågeformuläret SDQ. Barn som lottats till förskola hade lägre förekomster av psykiska problem.
van den Berg, 2015 (preliminär version) [20]	Sverige, N = 54 986	Studien analyserade förskolebarns hälsa i Skåne före och efter maxtaxareformen. Studien visade att reformen hade effekter på fysisk hälsa, främst i åldern 4–5 år, med minskad förekomst av infektioner. Minskade psykologiska problem noterades, främst i åldern 6–7 år.
Bingley, 2015 (preliminär version) [15]	Danmark, N = 761 412	Studien analyserar effekter av tillgång till förskola i kommunen på barn som föddes 1963–1975 och levde i Danmark vid 35 års ålder. Barn som vuxit upp i ett område med relativt god tillgång till förskola hade vid 35 års ålder högre inkomster och längre utbildning, jämfört med barn med mindre god tillgång till förskola i området.
Havnes, 2015 [13]	Norge, N = 498 947	Studien jämför barn som föddes före och efter förskolereformen 1975. Studien visar att den ökade tillgången till förskola ledde till högre utbildningsnivå och inkomst för barn från låginkomstfamiljer, medan effekten var liten eller negativ för barn från

		höginkomstfamiljer. Förskolereformen verkar alltså ha lett till minskat skillnader i inkomster.
--	--	--

2. Framgår det i dessa studier huruvida eventuella resultat bygger på korrelation eller kausalitet?

Ja, det framgår. De studier som bygger på naturliga experiment, exempelvis lottning av förskoleplatser, reformutvärderingar och variation i tillgång i förskola mellan områden har starkare kausala effekter. Exempel på studier som anses ha stark kausalitet är:

- **Havnes, 2015 (Norge):** Studien använder reformen med statliga bidrag till kommunerna som ett naturligt experiment.
- **van den Berg, 2015 (Sverige):** Studien analyserar effekter före och efter maxtaxereformen.
- **Gupta, 2010 (Danmark):** Studien bygger på urval utifrån lottning till förskola respektive familjedaghem.

Studien **Bingley, 2015 (Danmark)** anses ha något lägre kausalitet, då urvalet bygger på geografisk variation och inte randomisering.

3. Är högre inkomst alltid att betrakta som något positivt, eller anser förvaltningen att detta behöver nyanseras i ett sammanhang där personens hela livssituation vägs in?

Hög inkomst är inte med som en faktor i stadsdelsförvaltningens handlingsplan. Socioekonomisk bakgrund är en faktor gällande deltagande i förskolan och förskolans effekt. I de socioekonomiska faktorerna är inkomst en variabel. De andra variablerna är utländsk bakgrund (barn 1–5 år födda utomlands eller vars båda föräldrar är födda utomlands) och utbildning (andel barn 1–5 år (procent) som bor med föräldrar med låg utbildning, det vill säga högst förgymnasial utbildning).

4. Anser förvaltningen att effekten av förskola är likvärdig för barn födda i Sverige och nyanlända barn med annan språklig eller kulturell bakgrund?

Det finns studier som visar att en förskola av god kvalitet har positiv effekt för barn¹. I Forte- rapporten "Förskolans roll för att främja psykisk hälsa" framgår det att de positiva

¹ García JL, Heckman JJ, Leaf DE, Prados MJ. The life-cycle benefits of an influential early childhood program. National Bureau of Economic Research; 2017 och Pianta RC, Barnett WS, Burchinal MR, Thornburg KR. The effects of preschool education: What we know, how public policy is or is not aligned with the evidence base, and what we need to know. Psychological Science in the Public Interest. 2009;10(2):49-88.

effekterna är som starkast för barn med svårigheter av olika slag. Det kan handla om olika svårigheter, bland annat barn i svåra hemsituationer och barn som nyligen anlänt till Sverige. Det kan också handla om barn med funktionsnedsättning, barn som har svårt att samspela med andra barn eller barn med språksvårigheter. För barn med svårigheter av olika slag är förskolan en viktig skyddsfaktor². Stadsdelsförvaltningen har inte kännedom om någon studie som lyfter fram förskolans betydelse enbart utifrån barnens språkliga eller kulturella bakgrund.

5. *Finns det en risk att vissa vårdnadshavare avstår från att skriva in sina barn i förskolan på grund av oro för att frånvaro kan komma att leda till en orosanmälan?*

Stadsdelsförvaltningen ser ingen ökad risk i och med den framtagna handlingsplanen. Handlingsplanen och arbetet med närvaro i förskolan ska ge stöd i kommunikationen med vårdnadshavare samt skapa förståelse av vikten kring förskolan.

Barnrättsperspektiv

Stadsdelsförvaltningen anser att arbetet för att främja närvaro i förskola är i enlighet med barnkonventionens artikel 28, barns rätt till utbildning.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Karin Åberg
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Skrivelse gällande handlingsplan om förskolans effekter
2. Handlingsplan främja närvaro i förskolan
3. Förskolans påverkan på barns hälsa – en genomgång av den vetenskapliga litteraturen
4. Forte – Forskning i korthet - förskolans roll för att främja psykisk hälsa

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2025-09-09
Karin Åberg, Avdelningschef	2025-09-09